

1 år efter valget af Præsident Trump

Da det sent på valgaftenen den 20. november 2016 stod klart, at det republikanske partis kandidat, Donald J. Trump, var valgt som den kommende amerikanske præsident, blev det mødt med vantro blandt de fleste politiske kommentatorer – og diplomater for den sags skyld. Hvad der hidtil var blevet anset for en umulighed, eller i hvert fald meget usandsynligt, var nu en kendsgerning.

**AF LARS GERT LOSE,
DANMARKS AMBASSADØR I USA**

Siden præsidentvalget har der været skrevet meget om, hvorfor valget endte som det gjorde. Hvad skabte den perfekte storm, som betød, at et politisk ubeskrevet blad og en kontroversiel forretningsmand kunne blive valgt til verdens mest magtfulde embede, baseret på en kampagne, som mest af alt bestod af overskrifter?

Har præsidenten ret, når han siger, at han ene mand leverede den overraskende sejr? Eller er valget i efteråret 2016 mest af alt udtryk for en mere grundlæggende bevægelse i det amerikanske samfund? Eller skyldes valgsejren simpelt hen den demokratiske modkandidat?

Forklaringen er – som altid – nok at finde i en blanding af alle disse faktorer.

Trump vandt på en meget klart kommunikeret kampagne, der – skarpt skåret til – fokuserede på et opgør med den politiske korrekthed og eliten i Washington, ”USA først”, et klart fokus på nationale interesser, økonomisk protektionisme, sikre grænser og et nej til USA i førertrøjen i de globale konflikter.

Man skal ikke tage fejl. Dette er en dagsorden, som har en meget stærk klangbund i det

amerikanske samfund. Ikke mindst i de traditionelt industrialiserede dele af USA, som har set jobs forsvinde i takt med den økonomiske globalisering. Det amerikanske hjerteland, som stadig tror på en amerikansk drøm uden statslig indblanding, som har svært ved at forholde sig til afhængigheden af den verden, som ligger uden for USA's grænser, og som lægger vægt på de traditionelle, konservative amerikanske værdier og dyder. Den del af USA, som er fremmedgjorte over for det politiske system i Washington, og som ingen tillid har til de folkevalgte føderale politikere. Den del af USA, som er enig i Trumps beskrivelse af de seneste 30 år som et ”amerikansk blodbad”. Det er her, man finder en stor del af de næsten 80% af amerikanerne, som ikke kan skrive under på, at de har tillid til regeringen, og en stor del af de 47%, som mener, at livet i USA var bedre for 50 år siden (PEW research).

Det er en klangbund, som tidligere præsidenter effektivt har gjort brug af. George W. Bush blev i 2000 valgt på bl.a. et budskab om en ydmyg udenrigspolitik fokuseret på nationale interesser og tilbageholdenhed ift. interventioner og nationsopbygning i andre lande. Et valgløfte, som måtte lægges i skuffen efter terrorangrebet den 11. september 2001. Og Obama baserede sin kampagne op til valget i 2008 på bl.a. en hård kritik af frihandel og konsekvenserne for amerikanske produktionsjobs samt et løfte om et fokus på nationale interesser og et stop for militære interventioner. To løfter, som heller ikke blev gennemført efter mødet med virkeligheden.

Og det er en klangbund, som har præget det politiske system i USA, længe før Trump annoncerede sine ambitioner om at blive præsident. Som mange har påpeget i den seneste tid, var det Newt Gingrich, der – som leder af det republikanske flertal i Repræsentanterne Hus – i 1990'ere omsatte de populistiske appeller til en decideret krigsmaskine rettet mod præsident Clinton. Med etable-

»» Hvad skabte den perfekte storm, som betød, at et politisk ubeskrevet blad og en kontroversiel forretningsmand kunne blive valgt til verdens mest magtfulde embede, baseret på en kampagne, som mest af alt bestod af overskrifter?

» **Man skal ikke tage fejl. Dette er en dagsorden, som har en meget stærk klangbund i det amerikanske samfund. Ikke mindst i de traditionelt industrialiserede dele af USA, som har set jobs forsvinde i takt med den økonomiske globalisering.**

ringen af Fox News i 1996 blev der skabt et effektivt talerør for denne strømning i USA. Og den ellers så hårde kritiker af Trump – senator John McCain – valgte Sarah Palin som sin vicepræsident kandidat i 2008. Det gjorde han, netop fordi Palin om nogen på det tidspunkt forstod at spille det populistiske kort.

Uden sammenligning i øvrigt var Palin på mange måder forgænger for den rolle som anti-establishment-politiker, som Trump perfektionerede i 2016. Meget kan man sige om præsidentens valgkampagne. Men det er ubestrideligt, at han som ingen anden formåede at kommunikere med stor gennemslagskraft til de dele af USA, som lægger vægt på førnævnte politik. Som den ultimative anti-politiker gjorde han det med stor troværdighed. Og som den succesfulde forretningsmand talte han med stor overbevisning om nye muligheder for at løse problemerne gennem sin forhandlingsevne.

Spørgsmålet er selvfølgelig, om det i sig selv var nok til at hive sejren i land. Det skal man næppe konkludere for hårdt på. Men der er ikke tvivl om, at Hillary Clinton var indbegrebet af alt det, som så mange amerikanere ønskede at gøre op med. Hun fremstod som skoleeksemplet på den forhadte politiske elite i Washington. Hun havde svært ved troværdigt at kommunikere til de afgørende vælgere i Midtvesten og rustbæltstaterne, som i store dele af valgkampen blev taget for givet. Og som tidligere udenrigsminister var det svært at overbevise de globaliseringstrætte vælgere om, at hun var på deres side. Det vil være at undervurdere den amerikanske vælger, hvis man på det grundlag konkluderede, at Clinton mere tabte valget, end Trump vandt det. Men der er ikke tvivl om, at Clintons mangler som kandidat er en stor del af forklaringen på resultatet i november 2016.

Af alle disse grunde – og flere til – befinder amerikansk politik sig for tiden et skidt sted.

Det vil amerikanske politikere, kommentatorer og – ikke mindst – vælgere være 100 % enige i.

Det er ikke lykkedes for præsidenten at samle hverken landet eller de to partier i Kongressen. Og det har åbenlyst heller ikke været en prioritet. Paradoksalt nok har han af den grund heller ikke kunnet levere på store dele af de løfter, som blev afgivet under valgkampen.

Det har vist sig ekstraordinært svært at få vedtaget nogen som helst form for lovgivning i Kongressen – og det på trods af et republikansk flertal i båret Senatet og Repræsentanternes Hus. ObamaCare er ikke blevet tilbagerullet og erstattet. Noget, der ellers har stået øverst på den republikanske dagsorden de seneste 7 år. Man har ikke kunnet sikre finansiering til den berømte mur mod Mexico. Og der kæmpes hårdt i disse dage for at få noget igennem Kongressen, som kunne ligge en skattereform. Det er stadig et åbent spørgsmål, om det vil lykkes. Hvordan man vil finde de mange penge til den hårdt tiltrængte renovering af amerikansk infrastruktur, fortaber sig ligeledes i horisonten.

Et par – vigtige – valgløfter kan dog krydses af. Trump har fået valgt en højesteretsdommer. Han har trukket USA ud af frihandelsaftalen for Stillehavet (TPP) og klimaaftalen fra Paris. Der er dereguleret voldsomt på den nationale miljø- og klimalovgivning. Og selv om muren endnu ikke er bygget, er den illegale indvandring på sit laveste niveau i 17 år. Det er alle vigtige republikanske resultater, som ikke skal undervurderes.

Der er mange forklaringer på de magre lovgivningsmæssige resultater. Én er åbenlyst, at det republikanske parti har ualmindeligt svært ved at samle sig om en fælles linje. Men det dybere og mere grundlæggende problem er, at Kongressen er fastlåst i en nådesløs skyttegravskrig mellem de to gamle partier.

» **Hillary Clinton var indbegrebet af alt det, som så mange amerikanere ønskede at gøre op med. Hun fremstod som skoleeksemplet på den forhadte politiske elite i Washington.**

» Af alle disse grunde – og flere til – befinder amerikansk politik sig for tiden et skidt sted. Det vil amerikanske politikere, kommentatorer og – ikke mindst – vælgere være 100 % enige i.

Aldrig har mulighederne for tværpolitisk enighed været så forsvindende små. Og det siger en del, når man ser tilbage på de seneste 8 år, hvor Kongressen har været martret af kompromisløs oppositionspolitik, der primært er motiveret af at forhindre modparten i at få noget, der bare kunne lugte af en politisk sejr. Det er ikke uden grund, at mange både demokratiske og republikanske politikere i Kongressen peger på den lovgivende forsamling som det største politiske problem i USA – og ikke præsidenten. Og det er svært at se, hvad der skulle ændre på denne situation i fremtiden.

Apropos fremtiden – hvad kan man så forvente sig af midtvejsvalget i 2018 og præsidentvalget i 2020? Det er selvfølgelig spørgsmålet, som alle stiller sig i Washington i disse dage. Nu har vi her på ambassaden lært på den hårde måde, at man skal være forsigtig med at forudsige amerikansk politik. Men et par tendenser tegner sig.

Midtvejsvalget kan blive vanskeligt for Republikanerne. Det er på den ene side usandsynligt, at deres flertal i Senatet bliver truet. Af de 33 ud af 100 senatorer, som er på valg, er de 25 demokrater. 10 af dem kommer fra stater, som Trump vandt overbevisende i november 2016. Det skal gå meget galt for republikanerne, før flertallet vender i Senatet.

Anderledes ser det ud i Repræsentanternes Hus. Det er ikke usandsynligt, at Demokraterne kan vinde de 25 ekstra pladser, som er nødvendige for at skabe et flertal. For det første er det nærmest en tradition, at den nyvalgte præsidents parti taber i det efterfølgende midtvejsvalg. I de seneste 21 midtvejsvalg har præsidentens parti i gennemsnit tabt 30 pladser i Huset. I nyere tid er

det kun lykkedes for demokraterne under Bill Clinton ved midtvejsvalget i 1998 og republikanerne under George W. Bush ved midtvejsvalget i 2002 at fastholde eller vinde pladser i Kongressen. For det andet er der ikke tvivl om, at den demokratiske base er mobiliseret – det har præsidenten selv bidraget til med en lang række kontroversielle udmeldinger. Vi har senest set det i lokalvalgene i Virginia og New Jersey, hvor demokraternes sejr var total.

Hvad så med præsidentvalget i 2020? Der er meget lang tid til 2020. Og alt kan som bekendt ske i politik. Men det kan bestemt ikke udelukkes, at Trump vinder igen. Først og fremmest har han godt fat i det republikanske parti. Ja – der er meget ballade. Og i en række situationer er præsidenten blevet kritiseret fra egne rækker. Men der er bestemt ikke tale om nogen revolution. Det store flertal bakker op om præsidenten – dels fordi det burde give de bedste muligheder for republikanske resultater. Dels fordi mange – ikke mindst dem, der er på valg i 2018 – frygter den republikanske base, som bærer Trump ind i Det Hvide Hus. Den base er stadig intakt.

Trump er historisk upopulær som præsident målt på de såkaldte approval-ratings. Under normale omstændigheder ville mange demokrater og uafhængige støtte en nyvalgt præsident – om ikke andet, så fordi de støtter selve embedet og dermed landets leder. Sådan forholder det sig ikke med Trump, som ikke har ønsket at indtage den forventede præsidentielle rolle som nationens samlende leder. Præsident Trump er den samme som kandidaten Trump. Der meldes konsekvent ud i en række følsomme spørgsmål, som splitter landet. Stort set alle demokrater kan derfor ikke stå inde for præsidenten. Og det samme gælder

» Aldrig har mulighederne for tværpolitisk enighed været så forsvindende små.

der for store dele af de uafhængige vælgere.

Ser man omvendt på basen, så støttes præsidenten stadig af over 80 %. Den procent har stort set været stabil siden indsættelsen i december i år. Derfor er det for tidligt at afskrive Trump i 2020. Og lykkes det præsidenten og det republikanske parti at sikre noget, der ligner en skattereform, at fastholde lav illegal indvandring, at få bygget en symbolsk mur, og nyder de godt af en fortsat stærk økonomi – ja så kan man ikke udelukke, at tilstrækkeligt mange vil sluge kamelen og tilslutte sig basen og dermed bidrage til endnu en Trump-sejr.

Det kommer i høj grad til at afhænge af den demokratiske modkandidat, som Trump kommer til at stå over for, og den politiske platform, som modstanderne vil udfordre ham på. I dag står begge dele uklart. Der tegner sig endnu ikke et klart billede af et nyt demokratisk lederskab, som kan bære partiet til sejr. Og den eneste politiske platform, som binder partiet sammen i disse dage, er enigheden om, at præsidenten er dårlig. Det er næppe nok til at vinde et valg.

» Der tegner sig endnu ikke et klart billede af et nyt demokratisk lederskab, som kan bære partiet til sejr. Og den eneste politiske platform, som binder partiet sammen i disse dage, er enigheden om, at præsidenten er dårlig. Det er næppe nok til at vinde et valg.

Alt dette kan med et slag ændre sig, hvis den berømte Mueller-undersøgelse finder frem til afgørende belastende informationer om Trump-kampagnens eventuelle samarbejde med Rusland. Det står allerede nu klart, at undersøgelsen vil få konsekvenser. Men ingen ved endnu – måske bortset fra Mueller selv – om der er nok til for alvor at ryste fundamentet under præsidenten og hans administration. Vi har ikke set en rygende pistol.

Uanset hvordan det går til midtvejsvalget. Uanset om Mueller-undersøgelsen vil skabe et politisk jordskælv. Og uanset om Trump genvælges i 2020, så må vi forvente, at både republikanske og demokratiske kandidater vil tage pejling efter de potente politiske budskaber omkring nationale interesser og økonomisk protektionisme. Det har i stigende grad præget amerikansk politik de sidste mere end 30 år. Og vil med stor sandsynlighed også gøre det i årene fremover. Det er meget svært at vinde et præsidentvalg, hvis man ikke vinder Hjertelandet. Indpakningen og tilgangen vil muligvis adskille sig, men retningen vil være den samme. ■

» Hvad så med præsidentvalget i 2020? Der er meget lang tid til 2020. Og alt kan som bekendt ske i politik. Men det kan bestemte ikke udelukkes, at Trump vinder igen.